

Miroslav Ulman

**SPRÁVA O STAVE SLOVENSKEJ
AUDIOVÍZIE ZA ROK 2003**

Kancelária MEDIA Desk Slovensko

Bratislava, marec 2004

OBSAH

Legislatíva	3
Filmové školstvo	3
Filmová produkcia	4
Štátna podpora audiovizie	5
MEDIA	7
Eurimages	8
Filmová distribúcia	9
Filmové kluby, artkiná a DVD kluby	11
Domáce festivaly, prehliadky a ceny	13
Ocenenie slovenských filmov a tvorcov v zahraničí	15
Slovenský filmový ústav	16
Kiná	16
Videodistribúcia a DVD	17
Televízia	18
Adresár inštitúcií, spoločností a ďalších subjektov pôsobiacich v audiovizii	19

LEGISLATÍVA

Napriek v posledných rokoch intenzívnejšiemu úsiliu o presadenie a schválenie audiovizuálneho zákona, ktorý by mohol prispieť k celkovému zlepšeniu v oblasti audiovizie na Slovensku, ani vlni sa nepodarilo doviest' tieto snahy do úspešného konca. Vláda Slovenskej republiky 24. apríla 2002 schválila návrh zákona o Slovenskom audiovizuálnom fonde a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.1/1996 Z.z. o audiovizii v znení neskorších predpisov, ale po schválení v Národnej rade prezident republiky zákon nepodpísal a vrátil NR SR na opätovné prerokovanie, po ktorom už k schváleniu nedošlo.

V roku 2003 sa preto snahy filmárskej obce sústredili skôr na získavanie podpory pre návrh zákona o Slovenskej televízii, v ktorom sa okrem iného navrhovalo, že na výrobu hraných, animovaných a dokumentárnych filmov v spolupráci s nezávislými producentmi musí byť vyčlenených dvadsať percent z finančných prostriedkov získaných z koncesionárskych poplatkov. Vznikol by tak objem finančných prostriedkov, ktorý by mohol zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší vývoj audiovizie na Slovensku. V súvislosti s tým v októbri 2003 vznikla Výzva Slovenskej filmovej a televíznej akadémie, umelcov a príslušníkov kultúrnej obce vyjadrujúca podporu vládnuému návrhu zákona o STV a zámeru vlády SR vytvoriť východisko pre obnovu a rozvoj celej audiovizuálnej kultúry na Slovensku. Zákon bol schválený 4. 12. 2003 (má číslo 16/2004 Z.z.), ale percento na tvorbu v ňom schválené nebolo. Obsahuje však niekoľko bodov dotýkajúcich sa oblasti tvorby – napr. povinnosť predložiť návrh na určenie podielu výroby a vysielania vlastnej produkcie programov Slovenskej televízie podľa jednotlivých programových typov, návrh minimálneho podielu vysielacieho času vyhradeného premiéram slovenských audiovizuálnych diel k celkovému vysielaciemu času na jednotlivých programových okruhoch a k plánovanému celkovému vysielaciemu času premiérových programov na príslušné obdobie, návrh minimálneho podielu vysielacieho času vyhradeného pre nezávislú produkciu na jednotlivých programových okruhoch Slovenskej televízie a návrh minimálneho podielu výroby a vysielania audiovizuálnych diel vyrobených nezávislými producentmi so sídlom v Slovenskej republike alebo v spolupráci Slovenskej televízie s týmito subjektmi.

4. 12. 2003 bol schválený i **autorský zákon** (č. 618/2003 Z.z.), ktorý komplexne upravuje autorské a s nimi súvisiace práva, zohľadňuje všetky medzinárodné zmluvy a dohody, ktorými je Slovensko viazané.

Táto právna úprava sa vzťahuje aj na práva zahraničných autorov, ak sa ich diela stávajú predmetom použitia na území SR.

V roku 2004 je naplánovaná novela zákona o audiovizii.

FILMOVÉ ŠKOLSTVO

Napriek tomu, že po roku 1989 bolo otvorených niekoľko vysokých škôl umeleckého smeru, výučba na nich sa audiovizuálnemu umeniu venuje len okrajovo – napr. **Akadémia umení** (AKU) v Banskej Bystrici, **Univerzita sv. Cyrila a Metoda** (UCM) v Trnave – Fakulta masmediálnej komunikácie – Katedra umeleckej tvorby. Hlavná časť prípravy nových tvorcov, ale i dramaturgov a producentov preto i naďalej spočíva na **Filmovej a televíznej**

fakulte Vysokej školy múzických umení v Bratislave. A práve jej nedávni absolventi sú podpísaní i na väčšine úspešných slovenských dokumentárnych a animovaných filmov (napr. Peter Kerekes, Katarína Kerekesová, Robert Kirchhoff, Martin Kollár, Vlado Král, Marek Kuboš, Marko Škop, Jaro Vojtek a ďalší). FTF i napriek finančným a materiálnym problémom, ktoré sú podobné ako i v ostatných oblastiach slovenskej audiovizie, naďalej pokračuje vo výučbe v deviatich študijných programoch: 1. Filmová veda a multimédiá (garant Prof. Václav Macek) 2. Dramaturgia a scenáristika (vedúci ateliéru Doc. Dušan Dušek) 3. Filmová a televízna réžia (vedúci ateliéru Mgr. Martin Šulík) 4. Dokumentárna tvorba (vedúci ateliéru Mgr. Vladimír Balco) 5. Animovaná tvorba (vedúci ateliéru Ing. Arch. František Jurišič, ArtD) 6. Kameramanská tvorba a fotografia (vedúci ateliéru Doc. Ján Ďuriš) 7. Strihová skladba (vedúci ateliéru Mgr. Ľudovít Labík, ArtD) 8. Zvuková skladba (vedúci ateliéru Prof. PhDr. Juraj Lexman, ArtD) 9. Produkcia a manažment (vedúci Doc. Peter Nižňanský). Tvorba študentov v týchto ateliéroch patrí v posledných rokoch k najreprezentatívnejšej časti slovenskej filmovej tvorby. Svedčí o tom celý rad ocenení, ktoré študentské filmy získali doma i v zahraničí – napr. nominácia filmu **V kocke** (r. Michal Struss) na študentského Oscara, či Grand Prix Monte Carlo (**Ladomírske morytáty a legendy**, r. Peter Kerekes). Preto je škoda, že po ôsmich ročníkoch sa v roku 2003 nekonala Medzinárodná prehliadka študentských filmov ÁČKO, kde by najnovšia tvorba mohla byť predstavená verejnosti.

Škole chýba dostatok technického vybavenia a niektoré študentské práce mohli vzniknúť len vďaka podpore grantov a súkromných produkčných spoločností. Katedra animovaného filmu je už asi posledným miestom, kde sa na Slovensku systematicky venujú tvorbe animovaného filmu. Počas roku 2003 prebiehalo sťahovanie FTF do nových priestorov na Svoradovej ulici v Bratislave, kde by študenti i pedagógovia mali nájsť lepšie podmienky na výučbu a tvorbu.

FILMOVÁ PRODUKCIA

Pri pohľade zvonku by situácia v slovenskej audiovizii v roku 2003 mohla vyzerat' až príliš optimisticky. Zatiaľ čo v roku 2002 vzniklo šesť celovečerných slovenských alebo koprodukčných filmov – **Dážď padá na naše duše** (r. Vladimír Balco), **Kruté radosti** (r. Juraj Nvota), **Quartetto** (r. Laura Siváková), **Útek do Budína** (r. Miloslav Luther), **Výlet** (r. Alice Nellis), a celovečerný dokument **Nicholas G. Winton – Sila ľudskosti** (r. Matej Mináč), ktorý získal International Emmy Award, slovenský copyright 2003 sa objavil na ôsmich tituloch. Z toho štyri sú s majoritným slovenským finančným podielom. Celovečerný dokument Petra Kerekesa **66 sezón** súťažil na MFF Karlovy Vary 2003 a do slovenských kín sa dostal 9. 2. 2004 v rámci slovenskej časti Febiofestu. Filmový režijný debut herečky Zity Furkovej **Jesenná (zato) silná láska** mal premiéru 5. 12. 2003 v rámci 5. MFF Bratislava, bližšie informácie o jeho ďalšom nasadení do slovenských kín zatiaľ nie sú známe. Nový film Mira Šindelku **Zostane to medzi nami** mal premiéru 9. 10. 2003. Slovenský kandidát na Oscara za najlepšiu zahraničnú film **Kráľ zlodejov** (SRN-ČR-SR-Rakúsko-Francúzsko, r. Ivan Fíla) sa už týždeň v slovenských kinách hral, ale len preto, aby splnil jednu z podmienok kandidatury na Cenu americkej akadémie filmových umení a vied. Jeho slávnostná premiéra však bola až 19. 2. 2004. Slovenskú premiéru už majú za sebou i rozprávka **Čert vie prečo** (ČR-SR, r. Roman Vávra) – 27. 3. 2003, **Lesní chodci** (ČR-SR-Francúzsko, r. Ivan Vojnár) – 28. 8. 2003 a **Neverné hry** (ČR-SR, r. Michaela Pavlátová) – 25. 9. 2003. A 5. 2. 2004 mal premiéru česko-slovensko-rakúsky koprodukčný film Ondřeja

Trojana **Želary**. Ten sa stal historicky prvým filmom so slovenským produkčným podielom, ktorý sa dostal medzi posledných šesť kandidátov na Oscara za najlepši zahraničný film.

Otáznik zatiaľ stále visí nad slovensko-americkým koprodukčným filmom **Pokrvné vzťahy** (SR-USA, r. Oleg Harenčár), ktorý sa kvôli pretrvávajúcim právnym sporom doteraz nepodarilo dokončiť, hoci nakrúcanie bolo ukončené už v roku 2003. Výroba najdrahšieho slovenského celovečerného hraného filmu v histórii – **Pravdivá história o Jurajovi Jánošíkovi a Tomášovi Uhorčíkovi** bola prerušená. Medzi projektami vo fáze nakrúcania je už len scenáristický a režijný debut Kataríny Šulajovej **O dve slabiky pozadu**.

V oblasti dokumentárnej tvorby i napriek výrazným poklesom tvorby v roku 2003 naďalej zostáva najväčším producentom Slovenská televízia, z roka na rok však stúpa podiel súkromných produkčných spoločností. Táto situácia je najmarkantnejšia v študentskej tvorbe, kde niektoré projekty vznikli len vďaka spolupráci so súkromnými štúdiami.

Po vlnajšom zákazkovom projekte *Tolerancia. Cudzje slovo?* vzniklo v roku 2003 v spoločnosti Pitbull Production päť dokumentárnych filmov – **Fabrika** (r. Marek Kuboš), **Kamionista** (r. M. Kuboš), **Pohľad na folklór** (r. Marko Škop), **Kvety zla** (r. Robert Kirchhoff), **Dva rozhovory** (r. Ján Šebík) – pre taliansku spoločnosť RAI z cyklu *Centralexpress* o krajinách kandidujúcich na vstup do Európskej únie. Najúspešnejší slovenský dokumentarista posledných rokov Pavol Barabáš nakrútil stredometrážny dokument **Tatry mystérium**. Zaujímavý projekt **Traja o troch** – potréty režisérov E. Havettu, D. Hanáka a J. Jakubiska očami M. Šulíka, M. Šindelku a J. Johanidesa – bol po nakrútení dokumentu o J. Jakubiskovi z finančných dôvodov pozastavený.

ŠTÁTNA PODPORA AUDIOVÍZIE

V roku 2002 boli na výrobu filmov a realizáciu ďalších aktivít v audiovizíu poskytnuté z MK SR finančné prostriedky v celkovej výške 121 009 000 Sk, z toho 97 595 000 Sk pre dlhometrážne filmy, 5 676 000 Sk pre ostatné filmové diela a sumou 17 738 000 Sk boli podporené ostatné audiovizuálne aktivity.

Štátna podpora 2003 (v Sk)

Hrané filmy	Ostatné filmy	Iné aktivity	Spolu
19 892 230	6 760 000	12 887 838	39 540 068

V porovnaní s predchádzajúcim rokom bola v roku 2003 celková suma pridelených finančných prostriedkov z MK SR 39 540 068 SK. Teda zhruba tretinová. Je potrebné si však uvedomiť, že takmer polovicu pridelených finančných prostriedkov (60 miliónov Sk) v roku 2002 tvorila finančná podpora projektu **Pravdivá história o Jurajovi Jánošíkovi a Tomášovi Uhorčíkovi**, z toho 51 miliónov Sk v rámci mimoriadnych kultúrnych aktivít (finančné prostriedky pridelené v zmysle zákona č. 586/2001 Z.z. o štátnom rozpočte na rok 2002).

Program Pro Slovakia v podprograme kinematografia a video podporil 24 projektov so schválenou dotáciou 7 110 000 Sk. Najvyššiu podporu získali projekty: **Čarovný svet**

animovaného filmu (ALEF Film and Media Group, s.r.o.) – 1 000 000 Sk, **5. Medzinárodný filmový festival Bratislava** – 800 000 Sk, **Kamene** (r. Katarína Kerekesová) – 750 000 Sk, **Projekt 100** (9. ročník premiérovej putovnej prehliadky umelecky hodnotných filmov) – 500 000 Sk, **Čerti a Kača** (Školfilm) – 480 000 Sk, **Supper-man** (Školfilm) – 450 000 Sk.

V podprograme rozhlasová a televízna tvorba podporil 12 televíznych projektov s celkovou sumou 3 200 000 Sk. Najvyššiu podporu získali projekty: **Konečná stanica** (JMB Film and TV Production, s.r.o. – Stanislav Štepka, Stanislav Párnický) – 1 000 000 Sk, **Sedem magických rokov** (OZ Návrat – Marek Šulík) – 400 000 Sk, **Moja misia** (Lux Communication – Marek Poláček) – 300 000 Sk, **Očami hôr Zeme** (K2 Film – Pavol Barabáš) – 250 000 Sk, **Takmer zabudnuté epizódy** (OZ United Filmmakers – Renáta Šmatláková, Scarlett Čanakyová) – 350 000 Sk.

Účelový transfer MK SR v programe rozvoj kultúry a v jeho podprograme tvorba a výroba dlhometrážnych filmov podporil 10 projektov s celkovou schválenou sumou 21 600 000 Sk: **Hranica** (Leon, s.r.o.) – 1 000 000 Sk; **Jazzus** (TaO Production, s.r.o.) – 2 000 000 Sk; **Keep Smiling** (Spot Production, s.r.o.) – 2 000 000 Sk; **Kráľ zlodejov** (Charlie's, s.r.o.) – 2 000 000 Sk; **Líštičky** (Miras, s.r.o.) – 500 000 Sk; **Muzika** (ALEF Film and Media Group, s.r.o.) – 6 000 000 Sk; **O dve slabiky pozadu** (Trigon Production, s.r.o.) – 3 500 000 Sk; **Prípady Simona Wiesenthala** (Trigon Production, s.r.o.) – 900 000 Sk; **Rómsky holocaust** (TFT Studio, s.r.o.) – 1 000 000 Sk; **Stará plaváreň** (pracovný názov dokumentárneho filmu **66 sezón** – Mgr. art. Peter Kerekes) – 500 000 Sk; **Vinní bez rozsudku** (Spot Production, s.r.o.) – 1 000 000 Sk; **Zostane to medzi nami** (Film Factory, s.r.o.) – 1 200 000 Sk.

Účelový transfer pre občianske združenia, nadácie a neziskové organizácie v oblasti audiovizie 28 projektom 14-tich žiadateľov pridelil 1 935 000 Sk. Najvyššiu podporu na svoje aktivity získali Asociácia slovenských filmových klubov – 420 000 Sk, Slovenská filmová a televízna akadémia – 400 000 Sk a Slovenský filmový zväz – 294 000 Sk.

Z programu Pro Slovakia – odborná a vedecká literatúra – boli podporené projekty: **Filmové profily I.** (Renáta Šmatláková, Martin Šmatlák) – Slovenský filmový ústav – 80 000 Sk, **Použi ma ako stránku knihy** (Juraj Mojžiš) – Slovenský filmový ústav – 60 000 Sk, **Ivan Mistrík – Spomienky** (monografia slovenského herca) – Mediálny inštitút – 80 000 Sk, a **Televízny dokumentárny film 1960 – 2000** – Centrum pre dokumentárny film – 60 000 Sk.

Zo všeobecnej pokladničnej správy bolo vyčlenených 2 500 000 Sk pre **MFF Art Film** a 3 000 000 pre **MFF Bratislava**. V rámci Mimoriadnych kultúrnych aktivít získalo podporu 13 projektov v celkovej výške 5 669 000 Sk. Najvyššiu sumu získali projekty 1 000 000 Sk **Golemata Voda** (Veľká voda) – Artreal, s.r.o. (1 000 000 Sk) a **MFF Art Film** (2 500 000 Sk).

Koncom roka 2003 sa na Ministerstve kultúry SR pripravoval nový grantový systém, v ktorom by audiovizia mala mať na výrobu animovaných, dokumentárnych a hraných filmov vyčlenených 60 miliónov Sk. Ďalších 40 miliónov Sk by malo byť vyčlenených na podporu festivalov, publikačnej činnosti, filmovej distribúcie a ďalších aktivít.

Významnou zmenou by malo byť i to, že grantové komisie by mali mať uzávierky nie v jednom, ale v troch kolách s uzávierkami k 15. 12. 2003, 16. 2. a 30. 4. 2004. V doterajšom systéme sa totiž finančné prostriedky po schválení dostali na účet žiadateľov zväčša až v poslednom štvrtroku.

MEDIA

Program MEDIA vstúpil do platnosti v januári 2001 a jeho cieľom je posilniť konkurencieschopnosť európskeho audiovizuálneho priemyslu a tvorby. Slovenská republika k programu MEDIA pristúpila podpísaním Memoranda o porozumení medzi Európskou komisiou a vládou Slovenskej republiky s účinnosťou od 1. 1. 2003.

Podpora programu MEDIA je určená nezávislým európskym spoločnostiam, pôsobiacim v oblasti audiovizie, a to v nasledujúcich oblastiach:

1. Program MEDIA Plus – vývoj filmových a televíznych projektov, distribúcia nenárodných európskych filmov, propagácia, podpora audiovizuálnych festivalov, pilotné projekty.

2. Program MEDIA Training – ďalšie vzdelávanie profesionálov v audiovizuálnom priemysle.

1. apríla 2003 bola otvorená kancelária MEDIA Desk Slovensko. Jej činnosť spočíva v zabezpečovaní distribúcie informácií o programoch MEDIA, ich sprístupňovaní v slovenských prekladoch na distribúciu v tlačenej i elektronickej forme, príprave a realizácii propagačných kampaní, avizovaní jednotlivých uzávierok, zabezpečovaní administratívnej podpory pre podávateľov projektov, poskytovaní konzultácií, informácií o termínoch a podmienkach jednotlivých programov a v koordinácii s centrálou programov MEDIA a s ďalšími partnermi v zahraničí.

Slovenským subjektom sa z programu MEDIA v roku 2003 podarilo získať finančnú podporu vo výške 293 836 EUR. V rámci podpory distribúcie to bolo spolu 133 836 EUR (automatická podpora 75 836 EUR, výberová podpora 58 000 EUR), v rámci podpory propagácie (podpora festivalov) 40 000 EUR a v rámci vývoja projektov 120 000 EUR. Príspevok Slovenskej republiky do programu MEDIA bol na rok 2003 stanovený na 160 000 EUR, z toho polovica bola hradená z programu Phare. Bilancia získaných finančných podpôr je teda nanajväč pozitívna, **slovenské subjekty získali až 3,6 násobok vlozenej sumy.**

Okrem toho sa Slovensko stalo súčasťou programu európskeho digitálneho kina D-ZONES a slovenskí profesionáli sa zúčastňujú tréningových programov.

V októbri sa počas dvoch týždňov uskutočnila pod gesciou kancelárie MEDIA Desk slovenská časť najväčšieho svetového festivalu európskeho filmu, CinEdays. V deviatich slovenských kinách sa premietlo 28 filmov na 45 predstaveniach, ktoré spolu videlo 1200 divákov. Okrem toho kancelária v decembri spoluzorganizovala medzinárodný seminár Európske možnosti pre náš film II., venovaný vývoju filmového projektu a medzinárodným koprodukciami. Na seminári sa zúčastnili producenti nielen zo Slovenska, ale i z Českej republiky, Maďarska a Rakúska.

Všetky informácie o programoch MEDIA Plus a MEDIA Training, o kancelárii MEDIA Desk Slovensko, o jej aktivitách, úlohách a výsledkoch, rovnako ako anglické a slovenské texty všetkých výziev a formulárov je možné nájsť na webovej stránke kancelárie www.mediadesk.sk.

Prehľad slovenských projektov podporených z programu MEDIA Plus

Spoločnosť	Projekt	Systém financovania	Suma (v €)
Alef Film & Media Group, s. r. o.	balík y projektov - 1. stupeň	Vývoj - balíky projektov	60 000
Ars Nova	5. MFF Bratislava 2003	Propagácia - podpora festivalov	15 000
Art Film	11. MFF Art Film Trenčianske Teplice 2003	Propagácia - podpora festivalov	10 000
Asociácia slovenských filmových klubov	Policajti (r. J. Fares, Švédsko 2003)	Distribúcia - výberová podpora	5 000
Asociácia slovenských filmových klubov	Staré, nové, požičané a modré (r. N. Arthy, Dánsko 2002)	Distribúcia - výberová podpora	5 000
Intersonic	Agenti Dementi (r. J. Freser, Španielsko 2003)	Distribúcia - výberová podpora	25 000
Intersonic	Bazén (r. F. Ozon, Francúzsko 2003)	Distribúcia - výberová podpora	12 000
Medzinárodný dom umenia pre deti Bibiana	Medzinárodný festival animovaných filmov pre deti Bienále animácie Bratislava 2003	Propagácia - podpora festivalov	15 000
SPI International Czech Republic & Slovakia	Felix and Rose – Dvaja v oblakoch (r. D. Thompson, Francúzsko 2002)	Distribúcia - výberová podpora	5 000
SPI International Czech Republic & Slovakia	Chťič (r. J.-C. Brisseau, Francúzsko 2002)	Distribúcia - výberová podpora	6 000
SPI International Czech Republic & Slovakia	podpora na základe počtu divákov za rok 2002	Distribúcia - automatická podpora	62 060
Trigon Production, s. r. o.	balík y projektov - 1. stupeň	Vývoj - balíky projektov	60 000
Walter Nittnaus - WN Danubius Film	podpora na základe počtu divákov za rok 2002	Distribúcia - automatická podpora	13 776
SPOLU:			293 836

EURIMAGES

Ďalším z podporných fondov je **Eurimages** – kinematografický fond Rady Európy zameraný na koprodukcii, distribúciu a prezentáciu diel európskej kinematografie. V roku 2003 získali slovenské projekty v Eurimages spolu **434 006 EUR**, čo je takmer **3,5 násobok slovenského ročného príspevku** do tohto fondu. V hlavnom programe na podporu filmových koprodukcii sa o podporu prihlásili dva projekty, v ktorých malo Slovensko zastúpenie v polohe minoritného koproducenta. Oba projekty získali podporu spolu vo výške 921 000 EUR (z toho 382 000 EUR pre slovenskú stranu). K prvým dvom uzávierkam získalo grant aj päť európskych filmov uvedených do slovenskej filmovej distribúcie spoločnosťami ASFK a SPI International. Jediné slovenské kino so štatútom kina európskeho filmu – Kino Mladosť v Bratislave z fondu a European Cinema Network opäť dostalo ročný príspevok na prevádzku a programovanie vo výške 19 000 EUR.

Pre Slovensko sa v druhom polroku 2003 ukončila možnosť čerpať podporu z doplnkového distribučného programu Eurimages na distribúciu európskych filmov v našich kinách. Zmena súvisela so vstupom SR do programu MEDIA, v ňom môžu naše distribučné spoločnosti podávať svoje prihlášky od začiatku roka 2003. Pre všetky členské krajiny MEDIA ostáva Eurimages v budúcnosti jediným európskym fondom na podporu vzniku nadnárodných filmových koprodukcii. Podľa prepočtu aktuálneho kľúča na výpočet ročného členského príspevku na rok 2004 sa mení aj výška toho slovenského – znižuje sa z pôvodnej sumy **129 582 EUR** na **76 100 EUR**.

Prezentácia fondu Eurimages bola súčasťou seminára Európske možnosti pre náš film II., ktorý sa konal 4. decembra 2003 ako jedno zo sprievodných podujatí 5. MFF Bratislava.

Slovenské projekty podporené Eurimages 2003

KOPRODUKCIE

Názov projektu	Koprodukčné krajiny	Režisér	Slovenský koproducent	Podpora (v EUR)	Podiel SR (v EUR)	Podiel SR (v %)
No Snow / Bez snehu	Nem./Rak./SR/VB	Robert Young	Trigon Productions	521 000	342 000	19
Robinson a Piatok	Bel./Fr./Tal./SR	Yvan Le Moine	C&C Partners	400 000	40 000	10

DISTRIBÚCIA

Názov filmu	Krajina pôvodu	Režisér	Distribútor v SR	Výška podpory (v EUR)
Ďalších desať minút I.	VB/Nem./Šp.	skupina autorov	ASFK	6 600
Experiment	Nem.	Oliver Hirschbiegel	SPI International	6 406
Muž bez minulosti	Fín./Nem./Fr.	Aki Kaurismäki	ASFK	7 000
Smradi	ČR	Zdeněk Tyc	SPI International	7 000
Swing	Fr.	Tony Gatlif	ASFK	6 000

FILMOVÁ DISTRIBÚCIA

V roku 2003 malo premiéru 186 titulov – z toho 6 v kine Orange IMAX Bratislava a 28 vo filmových kluboch (rovnako ako v roku 2002). Je to o 9 viac než vlni a najvyšší počet premiér po roku 1990. Počet plánovaných premiér na prvý polrok 2004 (95) naznačuje, že tento údaj zostane približne na rovnakej úrovni i v budúcom roku.

Filmy uviedlo do kín 13 distribučných spoločností (v roku 2002 ich bolo 12): Tatra film (39 filmov), Continental film (37), Asociácia slovenských filmových klubov (28), SPI International (24), ITAFILM (17), Intersonic (16), Saturn Entertainment (14), Metropolis Plus (šesť 2D a 3D filmov v kine Orange IMAX Bratislava) a po jednom filme Euforia Art Production, Film Factory, Bonton Home Video, Atlantis Entertainment Praha a Charlie's.

Podľa podielu na počte divákov (33,98%) i tržbách (35,57%) patrí vďaka hitom ako **Pán prsteňov**, **Matrix** a **Harry Potter** jednoznačné prvenstvo Continental filmu. Druhý je Tatrafilm (19,36% / 19,44%) a tretí Saturn Entertainment (16,52% / 17,36%). Pre porovnanie ASFK by skončila s 3,66-percentným podielom na počte divákov a takmer dvojpercentným podielom na tržbách na siedmom mieste.

Stúpol i počet krajín, z ktorých filmy pochádzali – 28 (20 v roku 2002). Najviac ich bolo z USA (102 – z toho 2 vo filmových kluboch a 4 v kine Orange IMAX) a na niekoľkých ďalších sa USA podieľali ako koproducent. Druhá priečka patrí Francúzsku (17 – z toho 4 ASFK a 1 Metropolis plus) a tretia Veľkej Británii (11 – z toho 2 ASFK).

Po odpočítaní 2D a 3D titulov, ktoré po konzultáciách v Mediasalles v štatistikách neuvádzame, bol v roku 2003 pomer USA:Európa:zvyšok sveta 98:65:17.

Hoci prvých dvadsať filmov videlo o 25 729 divákov viac než v roku 2002, celkove sme v roku 2003 zaznamenali ďalší pokles. Ten sa netýkal len širokej distribúcie (o 159 553 divákov menej prišlo na filmy distribuované členmi ÚFD), ale i filmových klubov (o 44 272 divákov

menej na filmoch distribuovaných ASFK). Ak do sumáru nezarátame údaje za kino Orange IMAX Bratislava, ktorého vedenie odmietlo okrem názvov uvádzaných filmov poskytnúť akékoľvek ďalšie údaje za rok 2003, výsledky sú nasledovné:

do kín a filmových klubov prišlo 2 968 162 divákov (o 199 682 menej než v roku 2002). Nepomohlo ani to, že sa zvýšil počet predstavení na 74 755 (o 508 viac než v 2002). Priemerný počet divákov na jedno predstavenie totiž klesol zo 43,6 na 39,70. Vďaka zvýšeniu priemerného vstupného zo 78,1 Sk (2002) na 86,3 Sk (2003) však celkové tržby za rok 2003 boli 256 139 397,4 Sk, teda o 3 229 578,4 Sk vyššie než v roku 2002.

Zatiaľ čo v roku 2002 sme mohli konštatovať, že zo štyroch slovenských premiér sa dve dostali medzi 100 divácky najúspešnejších filmov v slovenských kinách a filmových kluboch (**Kruté radosti** – 35. miesto a **Útek do Budína** – 92. miesto), tohto roku figuruje v prvej stovke len česko-slovenská koprodukčná rozprávka **Čert vie prečo** (r. Roman Vávra), ktorej patrí 39. priečka s 18 400 divákmi. Na súčasné slovenské pomery je to dosť, ale pre porovnanie toto číslo tvorí len 7% z návštevnosti filmu v Čechách. Ani jednému ďalšiemu slovenskému a koprodukčnému filmu sa nepodarilo prekročiť hranicu 5332 divákov, ktorá znamenala miesto v Top 100. Najbližšie k tomu mali napokon **Kruté radosti**, ktoré mali premiéru už v roku 2002. Novinka Mira Šindelku **Zostane to medzi nami** skončila 116., **Neverné hry** 145. a **Lesní chodci** 157.

Potešiteľné je, že do kín sa ako pred filmy dostali v roku 2003 i dva slovenské stredometrážne filmy. Animovaný film **Pôvod sveta** (2002, r. Katarína Kerekesová) bol uvádzaný od 2. 1. 2003 ako pred film francúzskeho filmu **Lúbi ma, neľúbi ma** (La folie...pas du tout, r. Laetitia Colombani) a tanečný film **Tak dávno som ti nenapísala...** (2003, r. Andrea Horečná) pred **Ďaleko do neba** (Far from Heaven, r. Todd Haynes) – premiéra 2. 12. na 5. MFF Bratislava.

Najúspešnejším európskym titulom bol český film **Pupendo** (r. Jan Hřebejk), ktorý s 51 118 divákmi obsadil jedenástu priečku.

Najúspešnejším klubovým titulom bol **Rok diabla** (r. P. Zelenka). A hoci mal premiéru už v roku 2002, s 5869 divákmi mu patrí 92. priečka. Ďalšie najnavštevovanejšie filmy v kluboch – **Idioti** (r. L. von Trier, 4 007 divákov), **Ďalších desať minút I.** (3 692), **Muž bez minulosti** (r. A. Kaurismäki, 2 915), **Mexická jazda** (r. A. Cuarón, 2 844) – skončili v tretej päťdesiatke.

Na celkovej návštevnosti sa významnou mierou podieľajú dva bratislavské multiplexy – UCI Palace Cinemas (12 kinosál) a Ster Century Cinemas (8 kinosál). Hoci ich 20 kinosál tvorí len 7% všetkých kinosál na Slovensku, v roku 2003 do nich prišlo 38,14% zo všetkých divákov (v roku 2002 to bolo 25%) a ich podiel na celkových tržbách bol 52,95%.

TOP 10 DIVÁCKY NAJÚSPEŠNEJŠÍCH FILMOV (za obdobie 1.1. - 31. 12. 2003)

Poradie	Názov	Distribútor	Počet predstavení	Počet divákov	Tržby (v Sk)
1	Matrix Reloaded	Continental Film	1 915	177 189	16 943 959,50
2	Harry Potter a tajomná komnata	Continental Film	1 772	155 580	12 178 568
3	Pán prsteňov: Dve veže	Continental Film	1 808	155 580	14 919 495
4	Hľadá sa Nemo	Saturn	1 176	145 273	12 805 523,50
5	Matrix Revolutions	Continental Film	1 295	102 480	10 861 547
6	Piráti Karibiku - Kľatba čiernej perly	Saturn	1 174	88 492	8 719 900
7	Bruce všemohúci	Saturn	1 055	73 206	7 293 262,50
8	Terminátor 3: Vzbura strojov	Itafilm	1 215	72 175	6 016 216
9	Prci, prci, prcičky - Svadba	Tatrafilm	975	63 867	5 853 961
10	Dnes neumieraj	Tatrafilm	145	63 297	5 865 868

VÝSLEDKY SLOVENSKÝCH A KOPRODUKČNÝCH FILMOV V SR VYROBENÝCH V ROKU 2003 V SLOVENSKÝCH KINÁCH ZA OBDOBIE 1.1. 2003 – 31. 12. 2003

poradie	názov	premiéra v SR	distribútor	počet kópií	počet predstavení	počet divákov	tržby	požičovné	počet divákov na 1 predstavenie	počet divákov na 1 kópiu
39.	Čert vie prečo	27. 3. 2003	SPI International	6	456	18 400	907 294	-	40,35	3 066
116.	Zostane to medzi nami	9. 10. 2003	Film Factory	3	150	4 100	302 000	-	27,3	1 366
145.	Neverné hry	25. 9. 2003	ASFK	2	95	2 755	131 624	69 215	29	1 377
157.	Lesní chodci	28. 8. 2003	ASFK	2	69	2 096	77 479	41 182	30,37	1 048
	Jesenná (zato) silná láska *	t.b.a.	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kráľ zlodejov**	19.2. 2004	Charlie's	1	11	197	15 720	-	18	197

pozn.: * Film Jesenná (zato) silná láska mal len slávnostnú premiéru na pozvánky počas 5. MFF Bratislava 2003

** film Kráľ zlodejov sa hral len od 15.9. do 24.9. v bratislavskom kine Mladost', aby splnil podmienky k prípadnej kandidatúre na Oscara

Zdroj: ÚFD SR, ASFK, Charlie's, Film Factory

FILMOVÉ KLUBY, ARTKINÁ A DVD KLUBY

Filmové kluby na Slovensku majú nezastupiteľnú úlohu vo výchove filmového diváka. Každoročne sprístupňujú významné diela svetovej kinematografie, ktoré by sa inak k radovému divákovi nedostali. Potešiteľné je i to, že klubové filmy sa v posledných rokoch nepremietajú už len vo filmových kluboch a artkinách ale objavujú sa i v ponuke

“klasických” kín a multiplexov. Počet filmových klubov na Slovensku má stúpajúcu tendenciu. V súčasnosti ich na Slovensku pôsobí 66 (o 11 viac než vlni).

Asociácia slovenských filmových klubov (ASFK) evidovala v sezóne 2002/2003 19 621 členov (v sezóne 2001/2002 ich bolo 20 941).

Cena preukazu sa zvýšila o 10 Sk na 60 Sk.

Celkom prišlo v období od 1. 1. do 31. 12. 2003 na 3 027 projekcií vo filmových kluboch 91 978 divákov, čo je priemer 30,3 divákov na predstavenie (v roku 2002 to bolo 49,7 divákov). Znížila sa i celková návštevnosť (v roku 2002 bolo 139 251 divákov) a priemerná návštevnosť na člena filmového klubu zo 6,6 na 4,7 predstavenia ročne. (Pre porovnanie obyvateľ Slovenska navštívi kino 0,5 krát za rok). Napriek vyššej priemernej návštevnosti na jedno filmové predstavenie sú však tržby pomerne nízke vzhľadom k nízkemu vstupnému (priemerná cena je 47 Sk), ktoré sa mimo Bratislavu pohybuje okolo 35 Sk. Väčšina filmových klubov funguje v rámci klasických kín.

Pokles zaznamenal i **Projekt 100 2003** (15. 3. – 31. 5. 2003) – putovná filmová prehliadka, ktorá je výnimočným projektom svojho druhu nielen v bývalom Československu, ale i v rámci celej Európy. Na filmy prišlo najmenej divákov za posledné tri roky. Zatiaľ čo na 484 predstavení v roku 2002 prišlo 30 000 divákov, v roku 2003 488 predstavení videlo 18 000 divákov. Počas doterajších 9. ročníkov PROJEKTU 100 prišlo 155 448 divákov, spolu sa konalo 2 751 predstavení

NAJÚSPEŠNEJŠIE FILMY VO FILMOVÝCH KLUBOCH (za obdobie 1. 1. - 31. 12. 2003)

Poradie	Názov filmu	Režisér	Počet predstavení	Počet divákov
1	Rok diabla	Petr Zelenka	241	5 869
2	Idioti	Lars von Trier	81	4 007
3	Ďalších desať minút I.	skupina autorov	116	3 597
4	Muž bez minulosti	Aki Kaurismäki	87	2 915
5	Mexická jazda	Alfonso Cuarón	103	2 844
6	Sex a Lucía	Julio Medem	121	2 755
7	Neverné hry	Michaela Pavlátová	94	2 708
8	Čierna mačka, biely kocúr	Emir Kusturica	80	2 673
9	Brazil	Terry Gilliam	69	2 593
10	Pornografický vzťah	Frédéric Fonteyne	124	2 496
11	Život Briana	Terry Jones	74	2 487
12	Diktátor	Charlie Chaplin	58	2 373
13	Monzúnová svadba	Mira Nair	72	2 170
14	Nebo nad Berlínom	Wim Wenders	68	2 110

Film **Rok diabla** tak zopakoval prvenstvo z vlaňajška, keď ho videlo 20 573 divákov. V roku 2002 videlo desiaty najnavštevovanejší film vo filmových kluboch 3498 divákov, teda takmer toľko ako tretí najnavštevovanejší film roku 2003.

Vo februári 2003 vznikla **Asociácia digitálnych kino-klubov SR** (ADKK) – občianske združenie – ktorého hlavným poslaním a cieľom je prispieť k rozvoju v oblasti premietania a

šírenia umeleckých filmov a audiovizuálnych programov formou digitálnej projekcie. ADKK sa snažila reagovať na nepriaznivú situáciu v oblasti filmovej distribúcie na Slovensku a predovšetkým na stále sa znižujúci počet aktívnych 35 mm kín a narastajúci počet premiér prevažne komerčných filmov. V súčasnosti je projekt vo fáze príprav a spustiť by sa mal v máji 2004. ADKK eviduje asi 100 žiadostí o členstvo. Predpokladá sa, že filmy a iné audiovizuálne programy sa budú prijímať cez satelit v centre v Bratislave a po dekodovaní a vytvorení master DVD budú kopírované na ďalšie DVD a distribuované medzi členov. Počíta sa s podporou z európskych štruktúr na technologické vybavenie (v cene približne 280 000 Sk), ktorá by mala dosahovať výšky 50% nákupnej ceny v Bratislave a 95% mimo Bratislavy.

DOMÁCE FESTIVALY, PREHLIADKY A CENY

I v roku 2003 patrili k najvýznamnejším udalostiam roku medzinárodné filmové festivaly Art Film v Trenčianskych Tepliciach a MFF Bratislava.

11. MFF Art Film (www.artfilm.sk) s tromi súťažnými sekciami, z ktorých hlavná Art Fiction je zameraná na hrané art filmy a fiktívne dokumenty s dôrazom na nové postupy a vizualitu, sa konal v dňoch 20. – 28. 6. 2003 v Trenčianskych Tepliciach. Niesol sa v znamení Federica Felliniho. V súťažnej sekcii Na ceste zastupovali Slovensko filmy **Láska má** (r. I. Šebestová), **Pôvod sveta** (r. K. Kerekesová), **Kulturfabrik** (r. M. Balog) a **Cesty do Arles** (r. R. Šveda). Ďalšie slovenské filmy boli uvedené v sekcii Slovenská sezóna.

5. MFF Bratislava (www.iffbratislava.sk) s dôrazom na Medzinárodnú súťaž prvých a druhých hraných filmov sa po prvý raz konal v multiplexe Palace Cinemas pri bratislavskom Auparku. V súťaži nebol zastúpený žiadny slovenský ani koprodukčný film. Na festivale mali premiéru stredometrážny film **Tak dávno som ti nenapísala** (r. A. Horečná) a celovečerný režijný debut Zity Furkovej **Jesenná (zato) silná láska**. Ďalšie slovenské filmy boli uvedené v sekcii Slovenský a český film 2002-2003.

Ďalšie významnejšie festivaly, prehliadky a workshopy na Slovensku v chronologickom poradí (kompletný zoznam nájdete na www.aic.sk):

10. – 28. 2.	10. Medzinárodná prehliadka filmu, televízie a videa Febiofest (Bratislava, Nitra, Žilina, Martin, B. Bystrica, Poprad, Prešov, Košice) – www.asfk.sk
4. 3. – 23. 6.	Slovenský film 1970-1985 (SNG Bratislava)
15. 3. – 31. 5.	Projekt 100 – 2003 – www.asfk.sk
19. – 25. 3.	5. MF frankofónneho filmu (Bratislava) – www.fiff-bratislava.sk
11. – 13. 4.	4. MFF Hory a mesto 2003 (Bratislava) – www.horyamesto.sk
17. – 21. 4.	2. Eurofilm 2003 (Bardejovské kúpele)
6. – 10. 5.	9. Envirofilm (Banská Bystrica, Zvolen, Banská Štiavnica) – www.envirofilm.sk
23. – 25. 5.	Prehliadka stredoeurópskeho filmu mySCI_FIkácia (Strečno) – www.truc.sk
6. – 8. 6.	Cineama 2003 (Banská Bystrica) – www.nocka.sk
21. – 24. 8.	Letný Filmový seminár 4 živly – Neviditeľné mestá (Banská Štiavnica) – www.4zivly.sk
12. – 14. 9.	Minority Film festival 2003 (Bratislava)
12. – 14. 9.	MF fantasy, sci-fi a moderných technológií ISTROCON (Bratislava) – www.istrocon.sk

21. – 27. 9. XVII. Medzinárodný televízny festival programov pre deti a mládež Prix Danube – Cena Dunaja (Bratislava)
29. 9. – 3. 10. Agrofilm Nitra – www.agrofilm.sk
8. – 12. 10. MF horských filmov (Poprad) – www.mfhf.sk
10. – 24.10. CinEdays – festival európskeho filmu (Bratislava, Poprad, Galanta, B. Bystrica, Martin, Prešov, Trnava) – www.mediadesk.sk
13. – 17. 10. 30. MF odborných filmov, televíznych programov a videoprogramov Ekotopfilm 2003 (Bratislava) – www.ekotopfilm.sk
14. – 19. 10. 6. MF animovaných filmov pre deti – Bienále animácie Bratislava – www.bibiana.sk/bab.htm
5. – 9. 11. 4. MFF dokumentárnych filmov Jeden svet – www.jedensvet.sk
10. – 14. 11. Slovenský film 2003 – nesúťažná prehliadka domácej tvorby
25. – 30. 11. Zvuk vo filme – medzinárodný workshop a konferencia – www.scca.sk
10. – 12. 12. Tri dni dokumentu – prehliadka dokumentárnej tvorby mladých tvorcov zo strednej Európy

Počas roka bolo v oblasti audiovizie udelených niekoľko cien, z nich najvýznamnejšie získali: režisér Dušan Hanák – Cena ministra kultúry za mimoriadny prínos do slovenskej kinematografie, režisér Juraj Jakubisko – Pribinov kríž II. triedy, Zlatá kamera (udelená na 11. Art Filme): kameraman Vincent Rosinec (SR), scénograf Roman Rjachovský (SR) a režisér Don Askarian (Arménsko).

Výročné ceny SFZ, ÚSTT a LF SR – Igric (udelené na 11. Art FilmeTrenčianske Teplice – 21. 6. 2003):

Hraná filmová tvorba pre kiná: Juraj Nvota – za réžiu filmového debutu – **Kruté radosti**

Televízna dramatická tvorba: Laura Siváková – za autorské uchopenie komornej témy – **Quartétto**

Herecký výkon: Pavol Mikulík – za zrelý herecký výkon, profesionálne stvárnenie postavy Jaspera – **Na konci hry**

Animovaná tvorba: Katarína Kerekesová – za priekopnícke dielo v slovenskom animovanom filme – **Pôvod sveta**

Filmová a televízna dokumentárna tvorba: Robert Kirchhoff – za objavné uchopenie kontroverznej témy – **Hej, Slováci**

Cena slovenskej filmovej kritiky za dlhometrážny hraný film pre kiná – **Kruté radosti** (r. Juraj Nvota)

Cena slovenskej filmovej kritiky za ostatnú audiovizuálnu tvorbu ex aequo: **Omo – Cesta do praveku** (r. Pavol Barabáš) a **Pôvod sveta** (r. Katarína Kerekesová)

K rozvoju slovenskej audiovizuálnej tvorby sa snaží napomôcť i **Cena Tibora Vichtu** – scenáristická súťaž určená pre mladých autorov do 35 rokov. Jej motívom je pomoc k vzniku nových filmových scenárov. Mala by slúžiť na obohatenie výberu týchto diel a následnému filmovému spracovaniu a tým k zvýšeniu počtu realizovaných filmov na Slovensku. Hlavným cieľom tejto súťaže je poskytnutie priestoru talentovaným autorom prezentovať svoje práce, konfrontovať ich s názormi filmových a televíznych odborníkov a s finančnou podporou doviest' literárne námety do podoby filmových scenárov, ktoré budú následne ponúknuté filmovým a televíznym tvorcom k spracovaniu. Súťaž má nasledovné kategórie:

- hraný film
- dokumentárny film
- animovaný film

22. 6. 2003 bolo vyhlásenie 2. ročníka súťaže na 11. ročníku MFF Art Film 2003 a 10. 10. 2003 bola uzávierka 1. kola 3. ročníka. V roku 2003 porota neudelila štipendiá v kategóriách dokumentárny a animovaný film.

OCENENIE SLOVENSKÝCH FILMOV A TVORCOV V ZAHRANIČÍ

Už niekoľko rokov patrí k najocenennejším domácim tvorcom dokumentarista Pavol Barabáš, ktorého filmy každoročne získavajú ceny na významných zahraničných festivaloch a prehliadkach venovaných najmä horským filmom. Bola tomu tak i v roku 2003, keď získal ceny na Sport Movies and Television International Festival Miláno (Taliansko), 3. MF horských filmov Sliven (Bulharsko), Kendal Mountain Film Festival, MF dobrodružných filmov Montreal (Kanada) a mnohých ďalších festivaloch a prehliadkach.

V rámci pražskej časti 10. FEBIOFESTu 2003 boli udelené ceny *Kristián*. Získali ich okrem iného i česko-slovenský film **Výlet** (r. Alice Nellis) za hranú tvorbu pre kiná, TV alebo video a slovenský režisér Martin Šulík za najlepší dokument – **Klíč k určování trpaslíků aneb Poslední cesta Lemuela Gullivera**. **Výlet** získal i *Cenu filmových kritikov* (udelená v Prahe 1. 3. 2003).

V rámci 10. *Českých levov 2003* získali nominácie i kameraman Miro Gábor (**Rok diabla**) a herečka Jana Hubinská za vedľajšiu úlohu vo filme **Děvčátko**. Z ocenení sa napokon tešili Jana Hubinská a česko-slovenský koprodukčný film **Výlet**, ktorý mal osem nominácií na cenu *Český lev 2002* (v kategóriách Najlepší film, Najlepšia réžia – Alice Nellis, Najlepší ženský herecký výkon – Iva Janžurová, Najlepší mužský herecký výkon – Igor Bareš, Najlepší ženský herecký výkon vo vedľajšej úlohe – Theodora Remundová, Najlepší scenár – Alice Nellis, Najlepšia kamera – Ramunas Greičius, Najlepšie kostýmy – Kateřina Štefková) a získal napokon dve sošky v kategóriách Najlepší ženský herecký výkon – Iva Janžurová a Najlepší scenár – Alice Nellis.

Slovenský režisér Martin Šulík získal na MF filmov strednej a východnej Európy vo Wiesbadene začiatkom apríla t. r. Hlavnú cenu – *Zlatú paliu* – za český film **Klíč k určování trpaslíků aneb Poslední cesta Lemuela Gullivera**.

Na 40. MTF Zlatá Praha (máj 2003) získal film **Štúdio tanca** – r. Peter Begányi (STV B. Bystrica) *Cenu nadácie Vízje Václava Havla a Dagmar Havlovej*.

film **Quartetto** režisérky Laury Sívákovej získal na 33. MFF Lubušské filmové leto v poľskom Lagowe tretiu cenu – *Bronzové brozno*.

Na 43. MF filmov pre deti a mládež v Zlíne v dňoch 24. – 31. 5. 2003 získal koprodukčný film **Lesní chodci** (r. Ivan Vojnár, ČR-SR-Francúzsko) *Cenu MK ČR za hraný film z krajín Visehrádu*.

Neverné hry (r. Alice Nellis) – *Cena Don Quijote* udelená porotou FICC – 13. Filmový festival východeurópskeho filmu Cottbus.

Film **66 sezón** (r. P. Kerekes) získal *Cenu za najlepší stredo európsky film e.a.* na 7. MF dokumentárnych filmov Jihlava 2003.

Nicholas G. Winton – Sila ľudskosti (r. M. Mináč) získal *Prvú cenu* na 1. Varšavskom židovskom filmovom festivale a *Osobitné uznanie* na 19. MF Festroia Setúbal.

Film **Dážď padá na naše duše** (r. V. Balco) získal *Cenu pre najlepšiu film festivalu* na Medzinárodnom festivale detských filmov Kinotavrik Soči.

Pôvod sveta (r. K. Kerekesová) získal *Zlatú dosku – Cenu poroty za animáciu* na 7. MF Ismaila (Egypt).

Dobré meno slovenského filmu v zahraničí už tradične šria filmy študentov FTF VŠMU v Bratislave.

SLOVENSKÝ FILMOVÝ ÚSTAV

Jeho hlavnou úlohou je úloha národného filmového archívu. Slovenský filmový ústav (www.sfu.sk) vykonáva práva výrobcu k slovenským filmom vyrobeným organizáciami vo výlučnej pôsobnosti štátu a obchodnou činnosťou tieto práva zhodnocuje. Tento príjem tvorí významnú zložku rozpočtu SFÚ.

SFÚ slúži tiež ako metodologické centrum, ktoré poskytuje informácie o audiovizii a kinematografii na Slovensku.

SFÚ v kinosále Filmotéka – študijné kino SFÚ vo filmovom klube IC.sk v Bratislave (bývalý Charlie`s) premieta unikátne umelecké diela.

SFÚ vydáva jediný filmový mesačník na Slovensku **Film.sk** (www.filmsk.sk) a v roku 2003 vydal filmovú ročenku 2002 a publikácie Miro Ulman – Peter Ulman: **Sprievodca klubovým filmom** a Ondrej Šulaj – Marek Leščák – Dušan Dušek – Martin Šulík: **5 scenárov**.

Od 1. 12. 2002 sprístupňuje SFÚ informácie o slovenských filmoch i v rámci 1. slovenskej filmovej databázy (<http://www.sfd.sfu.sk>).

V závere roka prebiehala v SFÚ rozsiahla rekonštrukcia, ktorá by mala zlepšiť podmienky pre dominantnú činnosť SFÚ – archív a oddelenie dokumentácie.

Akcie so slovenským filmom v zahraničí

Slovenský filmový ústav sa v roku 2003 podieľal na organizácii podujatí spojených s filmom a kinematografiou. Zabezpečoval projekcie slovenských filmov v Slovenskom inštitúte v Moskve, Budapešti a Prahe, účasť slovenských filmov a tvorcov na Mesiaci slovenskej kultúry v Montreale, prehliadke Filmová klasika 2003 v Splite, Festivale európskeho filmu v Mamers (Francúzsko), Dňoch slovenského filmu v Bavorsku – Mníchov, prehliadke Slovenský film v Regensburgu, 2. týždni slovenského filmu v Sarasote (USA), na 2. MF animovaného filmu Anifest 2003 – Třeboň, Týždni slovenského filmu v Pretórii (JAR), Amsterdame (Holandsko), Viedni (Rakúsko) a Varšave (Poľsko) a ďalších akciách.

KINÁ

V roku 2002 sa zastavil dlhodobý trend klesania počtu kín v Slovenskej republike (pre porovnanie v roku 1990 ich bolo 703, v roku 2001 už len 276). I vďaka tomu, že

v Bratislave pribudol nový multiplex s 12 kinosálami (UCI Palace Cinemas) a prvé 3D kino na Slovensku – Orange IMAX Bratislava bol zaznamenaný 3%-ný nárast. Ten však už opäť patrí minulosti. Na konci roku 2003 bolo na Slovensku v prevádzke už len 265 kín.

V roku 2003 bolo po rekonštrukcii zhruba za desať miliónov znovu otvorené kino Tatra v Bratislave. A pribudlo nové kino Primáš Myjava. Jeho výstavba trvala 10 rokov a má kapacitu 609 miest. Sú to však zatiaľ skôr výnimky, než pravidlo. Väčšina kín mimo Bratislavy má zastarané technické vybavenie. Ak doslúži (niekedy stačí ak praskne xenónová výbojka za 30 000 Sk), kino musí byť zatvorené. Priemerná cena premietacieho zariadenia je totiž zhruba milión Sk a takú sumu nemajú obce k dispozícii. Z 265 kín je v obecných rukách vyše dvesto. A z nich tretina premieta len v lete, pretože nemá na kúrenie. Ostatné kina majú vo vlastníctve, alebo v prenájme zväčša distribučné spoločnosti. Záujem o projekcie v multiplexoch potvrdil, že relatívne vysoké vstupné (149 Sk – celoslovenský priemer bol o vyše 60 Sk nižší) neodradí divákov ak zaň dostanú kvalitu a tak návštevnosť tradičných komerčných kín klesá. I preto sa uvažuje o výstavbe osemsálového kina v Košiciach a šesťsálových kín v Banskej Bystrici a Žiline už v roku 2004.

K najvýznamnejšej zmene došlo koncom roku 2003, keď spoločnosť Metropolis plus odkúpila od spoločnosti Ster Century multiplex v bratislavskom nákupnom centre Polus City Center.

Zlepšeniu technickej vybavenosti kín čiastočne bráni i finančné zaťaženie. Okrem DPH, ktorá sa v roku 2004 zvýši zo 14 na 19 percent, môžu totiž podľa zákona o miestnych poplatkoch vyberať mestá a obce od prevádzkovateľov kín až do desať percent z hrubých tržieb.

VIDEODISTRIBÚCIA A DVD

Popri nízkej návštevnosti domácich filmov (v roku 2003 sa slovenská produkcia podieľala na celkovej návštevnosti len 0,93 percentami) je veľmi zlá situácia i v šírení slovenských audiovizuálnych diel na VHS a DVD. Trh s nahranými VHS sa stabilizoval. Horšie situácia bola v oblasti šírenia filmov na DVD, nakoľko disky DVD sú na Slovensku v porovnaní s reálnymi platmi oveľa drahšie ako v susedných štátoch. V rokoch 1998 až 2003 sa na našom trhu objavilo 1997 DVD titulov s českým alebo slovenským dabingom či titulkami. Najviac ich uviedla spoločnosť Bontonfilm (876 filmov na DVD video), nasledovali Warner Bros. u nás zastúpená firmou Gregor Multimedia. Významne prispeli aj spoločnosti Intersonic, SPI International, MagicBox a Demar (zastúpenie Hollywood Classics Entertainment). Zatiaľ čo do konca roku 2002 bolo na VHS dostupných okolo 30 slovenských celovečerných filmov a 3 na DVD (pre porovnanie v ČR bolo domácich filmov na DVD vyše 130), rok 2003 bol pre DVD video na Slovensku prelomovým. Koncom roka bolo na trhu už 10 celovečerných filmov na DVD – napr. **Janošík** (r. J. Siakel) + **Janošík I.-II.** (r. P. Bielik), **Pacho, hybský zbojník** (r. M. Ťapák), **Zbojník Jurko** (r. V. Kubal), ktoré vznikli v spolupráci SFÚ a spoločnosti Dikrama s r.o., **Rabaka** (r. Dušan Rapoš – mimochodom prvý slovenský film predávaný na digitálnom disku (v roku 1997 sa tento film objavil na VideoCD) – a celkový počet slovenských DVD (vrátane hudobných **Elán – História legendy I. 1981 – 1991**, **Elán – Detektívka**, **Elán – Nebezpečný náklad**, **Elán – Megakonzert 2003**, **Richard Müller – Koncert: Lucerna Praha** – mimochodom prvé DVD vyrobené na území bývalého Československa s funkciou multi angle, teda možnosťou

prepínania rôznych uhlov pohľadu) sa zastavil na čísle 26 a podľa predbežných odhadov by sa tento počet mohol v roku 2004 zvojnásobiť.

V decembri 2003 priniesol časopis PC_SPACE v limitovanej edícii ako prvý na Slovensku filmovú DVD prílohu – klasickú českú komédiu zo zlatého fondu českej kinematografie **Kulový Blesk**.

Celkovo sa od roku 1997 na Slovensku predalo 491 tisíc diskov DVD video, z toho 254 898 kusov v roku 2003. Teda viac, než za obdobie 1997-2002 spolu.

Výraznejší je nárast predaja pre videopožičovne, kde sa v roku 2003 predalo vyše 40 tisíc diskov, čo predstavuje nárast o 180 % oproti roku 2002.

Najpredávanejším filmom v roku 2003 sa stal **Pán prsteňov: Dve veže** (Gregor Multimedia/WB). Zároveň ide aj o najpredávanejší titul v období 1997 až 2003.

Zo slovenských DVD je naďalej historicky najúspešnejší titul **Slovenské zlato** o hokejovom triumfe slovenského tímu na MS 2002. V roku 2003 bol najúspešnejším slovenským titulom **Pacho hybský zbojník** (Dikrama/SFÚ). Jeho úspech je o to cennejší, že sa predával iba necelý mesiac v roku 2003. Jediným zlatým slovenským DVD ostáva aj naďalej DVD **Elán: História legendy I.** (BMG Slovakia), ale najmä kvôli nižším predajným kvótam na hudobné tituly, ako na filmové DVD.

Znížením cien nosičov i DVD prehrávačov sa výrazne zmenil i pomer predaja a požičiavania filmov na VHS a DVD. V súčasnosti sa pohybuje okolo 60:40 v prípade predaja a 70:30 v požičovniach. Priemerná cena za požičanie DVD bola v roku 2003 46 Sk a za požičanie VHS 35 Sk. Pritom je zaujímavé, že nákupná cena pre požičovne je pri filme na DVD o 30 korún nižšia než na VHS.

Každý mesiac pribúda 40-70 nových titulov na DVD, väčšinou s českým dabingom alebo titulkami. Skúsenosti z predaja DVD nosičov ukazujú, že ak sa v rámci bývalého Československa predá z jedného titulu 30 tisíc kusov, na Slovensku je to asi 5 tisíc, teda asi 16%.

TELEVÍZIA

V poslednom období došlo v Slovenskej televízii k niekoľkým významným zmenám. Tajným hlasovaním v NR SR 14. 1. 2003 bol za riaditeľa STV zvolený 125 hlasmi koalície a opozície Richard Rybníček. K 31. 12. 2002 mala STV 2 014 zamestnancov a aktuálna výška zadĺženia STV bola k 31. 12. 2002 689 miliónov Sk.

V máji a júni 2003 prepustila STV 1 200 pracovníkov, z toho 950 v Bratislave, 250 v Banskej Bystrici a v Košiciach. Z počtu prepustených bolo 60% administratívno-technických pracovníkov. STV by tým mala ušetriť ročne 300 miliónov Sk. V roku 2003 STV obmedzila výrobu o 1 000 hodín – čím ušetrila 224 miliónov Sk.

V roku 2003 bol štátny príspevok na STV 370 miliónov Sk, za koncesionárske poplatky získa STV 1,62 miliardy Sk. Tie sa s účinnosťou od 1. augusta 2003 zvýšili. Nová právna norma zvyšuje mesačnú výšku koncesionárskeho poplatku za televízny prijímač na 100 Sk a za

rozhlasový prijímač na 40 Sk pre fyzické i právnické osoby. Fyzické osoby platia len za jeden prijímač v domácnosti, pričom môžu vlastniť aj ďalšie prijímače. Právnické osoby a samostatne zárobkovo činné fyzické osoby platia za každý jeden prijímač, ktorý evidujú v účtovníctve.

Radikálne obmedzenie počtu pracovníkov i výroby znamenalo i nižší podiel na výrobe domácich filmov, ktorý ani zďaleka nedosahuje objem v okolitých krajinách. Zmenou by mal byť zákon o STV.

Núdzový režim redukoval výrobu STV o 30%. V externých kapacitách sa vyrobili len 3% z celkového počtu hodín programu STV.

STV na oboch programových okruhoch odvysielala za prvý polrok 2003 spolu 5 144 hodín. Celková vysielačská doba na programe STV 1 bola 3 144 hodín a na STV 2 2 000 hodín – čo je zhruba len o 5% menej ako za rovnaké obdobie predchádzajúceho roka. Bolo to však za cenu toho, že STV vysielačská často reprízy starších programov.

Z hľadiska výroby programu vyrobila STV vo vlastných a externých kapacitách spolu za prvý polrok tohto roka 1 503 hodín programu. Je to o 30% menej ako za rovnaké obdobie minulého roka, čo je dôsledok zavedenia núdzového režimu v STV, vďaka ktorému sa však krízovému manažmentu podarilo znížiť polročnú stratu STV o 66,5 miliónov Sk. V druhom štvrtroku 2003 dokonca hospodárenie STV bolo mierne ziskové (6,7 miliónov Sk). STV v roku 2003 nevyrobila, ani finančne nepodporila žiaden celovečerný film.

Od septembra 2003 sa začalo postupné obnovovanie výroby programu najmä vo väzbe na pripravovanú novú programovú štruktúru STV od januára 2004.

Prvým veľkým projektom, na ktorom sa spolupodieľala STV, bol 6-dielny televízny seriál **Záchranári** (r. Vladimír Michálek), ktorý mal premiéru 2. 10. 2003.

Bohužiaľ údaje za celý rok od jednotlivých televíznych staníc sa nám napriek ich prísľubu nepodarilo získať.

ADRESÁR INŠTITÚCIÍ, SPOLOČNOSTÍ A ĎALŠÍCH SUBJEKTOV PÔSOBIACICH V AUDIOVÍZII NA SLOVENSKU

Všetky informácie, adresy a kontakty nájdete na www.aic.sk.